

lajdon, vagy egy háromszobás városi ház, illetve százöt forint adóköteles évi jövedelem volt. Önálló iparosok esetében legalább egy segéddel kellett rendelkezni, értelmiségiek esetében pedig a diploma és az ennek megfelelő állás kellett hozzá. Ez akkoriban nagyon is korszerű választási törvénynek számított, hiszen az akkori liberalizmus csupán jogi és nem politikai értelemben vallotta magáénak az állampolgári egyenlőséget. A nőknek például nem biztosította ezt a jogot, mert a férjüktől befolyásoltnak tartották őket, ráadásul a szavazás nyílt volt, amellyel erősen preszszionálni lehetett a választókat. (Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században)

⁶ Ortutay András: Esztergom virilistái 1895–1944 között.

⁷ Várady Eszter: Egy vidéki lap a századfordulón.

⁸ Várady Eszter fent említett dolgozatában Irodalmi Egyletként nevezi meg.

⁹ Hegedűs Raymund: Irodalom és irodalmi élet Esztergomban 1850–1920.

¹⁰ Gaston (Kőrösy László): Esztergomi írók.

¹¹ Kaposi Mária: Az esztergomi nyomdák története.

¹² Bíró Lajos: A sajtó lélektanához.

¹³ Kókay–Buzinkay–Murányi: A magyar sajtó története.

¹⁴ A magyar sajtó története. Szerk.: Kosári–Németh.

¹⁵ Várady Eszter: Egy vidéki lap a századfordulón.

¹⁶ Dersi Tamás: Századvégi üzenet.

¹⁷ Bárdos László István–Horváth Géza: Komárom megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája.

¹⁸ Sennovitz Adolf: Adalékok Esztergom időszaki sajtója történetéhez.

¹⁹ A fejezet alapját Sennovitz Adolf imént idézett munkája adta, az ettől eltérő forrásokat külön adom meg.

²⁰ Bárdos László István–Horváth Géza: i. m.

²¹ Bárdos László István–Horváth Géza: i. m.

²² Bencze Csaba Attila

²³ E rövid fejezet Nagyfalusi Tibor írásán alapszik 125 éves az Esztergom és Vidéke címmel, amely ugyanitt jelent meg 2004 júniusában.

²⁴ Esztergom és Vidéke. 1917. december 25.

²⁵ Esztergom. 1879. március 23.

²⁶ Esztergom. 1879. június 1.

²⁷ Szvoboda Román: A mi ötven évünk. In: Esztergom és Vidéke.

Czirok Ferenc rajza

B. Tóth Klára

Tiltott küszöb

Ha a közel olyan szoros
hogy már nem lehet közelebb
nem várt ajándék – megkapod
hogy benned van nem kívüled

mikor kisujjadig betölt
közös a táv a szemhatár
hozzá belülről van közöd
lénye lényednek része már

de átlépsz tiltott küszöböt
szentek szentjében ő az úr
magánya kincsei között
kotorászol gyanútlanul

s elrabolod belső csendjét –
kitép magából elhajít
mint fölösleges jegyzetet
vagy egy összegyűrt sajtópapírt

Csak ami nincs

Képernyőn nevek, és nevek hiánya,
egyik sürgetőn, gyors válaszra várva,

másik belül éget, mint örök talány.
Mert csak ami elmúlt, az van igazán.

Ami megtörtént, mindig jelen marad,
nem irtja önfegyelmező akarat,

vagy gyér emlékezet. Archívba írva
előhívható, fotó negatívja,

s ha újraéled, mondd, milyen a mérték,
melyben a múltad oly rövidre mérték,

mégis egy-egy perce állókép marad.
Volt-anyagból építed fel új magad.